

Notat om

Børns rettigheder
- en børne- og unge
panelundersøgelse

August 2004

<u>INDLEDNING</u>	3
<u>KENDSKABET TIL BØRNEKONVENTIONEN</u>	3
<u>OPLEVELSEN AF DE ENKELTE RETTIGHEDER</u>	4
ALLE BØRN SKAL BEHANDLES LIGE	4
BØRN SKAL HØRES I SAGER, DER VEDRØRER DEM.	6
ALLE BØRN HAR RET TIL FORÆLDRE	6
ALLE BØRN HAR RET TIL AT GÅ I SKOLE	8
OPSUMMERING	9
<u>HOLDNINGER OG SYNSPUNKTER</u>	9
CASE OM PETER	9
CASE OM UNGDOMSKLUB	10
CASE OM IDA	12
<u>SKILSMISSE</u>	14
HVAD HAR VI ELLERS SPURGT OM?	14
<u>LIVET SOM BARN I DK</u>	15
<u>KONKLUSION</u>	18

Indledning

I forbindelse med Børnerådets udarbejdelse af den supplerende rapport til FN's børnekommission besluttede Børnerådet i foråret 2004 at lave en undersøgelse, som skulle give et børneperspektiv på børns rettigheder i Danmark

Herværende er et notat, der samler op på undersøgelsen om børnenes syn på børns rettigheder.

Metoden vi benyttede os af var primært en spørgeskemaundersøgelse i Børnerådet børne- og ungepanel, som består af ca. 1500 elever, hvoraf ca. 75% svarede på spørgeskemaet. Desuden foretog vi en række kvalitative gruppeinterviews, og det er resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen og de kvalitative interviews, som vil blive præsenteret i det følgende.

Notatets disposition er som følger:

- Børnenes kendskab til Børnekonventionen og deres rettigheder
- Børnenes oplevelse af, hvordan specifikke rettigheder fungerer i deres dagligdag
- Børnenes holdninger til og syn på forskellige konkrete problemstillinger
- Børnenes oplevelse af livet som barn i Danmark.

Kendskabet til Børnekonventionen

Det er en begrænset gruppe af børn, som kender til børnekonventionen. Ca. 1/3 af 7. klasseeleverne har tidligere hørt om børnekonventionen, mens 66,3% af børnene aldrig tidligere har hørt om børnekonventionen. Selvom 7. klasseeleverne ikke har hørt om børnekonventionen tidligere, viser det sig, at de har et større kendskab til børns konkrete rettigheder end til selve børnekonventionen.

Var du klar over, at børn skal høres i sager der vedrører dem

	Procent
Ja	46,7
Nej	53,3
Total	100,0

Var du klar over, at alle børn har ret til forældre?

	Procent
Ja	56,0
Nej	44,0
Total	100,0

Var du klar over at alle børn har ret til at gå i skole?

	Procent
Ja	81,7
Nej	18,3
Total	100,0

Som man kan se af de ovenstående tabeller, er der langt flere børn som har kendskab til de konkrete rettigheder end til selve børnekonventionen, og der viser sig i denne forbindelse ikke at være nogen forskel mellem kønnene (både drenge og piger ved lige lidt/meget)

Det er dog tankevækkende, at under halvdelen af børnene ikke er klar over, at børn skal høres i sager, der vedrører dem. Det kan skyldes flere årsager:

- Det kan være, at de ikke oplever det naturligt at blive inddraget i sager, der vedrører dem, og dermed opfatter de ikke ”at blive hørt” som en af deres rettigheder
- Det kan være, at det simpelt hen ikke er vigtigt for dem at blive inddraget, og dermed kan det være, at de ikke opfatter det som en rettighed.
- En tredje mulighed kan selvfølgelig være, at de ikke har forstået spørgsmålet korrekt.

I de kvalitative interviews, som vi har foretaget viste det sig, at børnene gerne ville inddrages, hvis de kunne opnå indflydelse. Børnene understregede, at hvis de skal inddrages i forskellige sager, er det vigtigt, at de oplever, at de er ligeværdige medspillere i dialogen og bliver taget alvorligt, og de oplever, at de kan være med til at gøre en forskel.

Oplevelsen af de enkelte rettigheder

Vi har valgt at sætte fokus på bestemte artikler af børnekonventionen og undersøge, hvordan børnene oplever disse artikler i praksis i deres hverdagsliv.

Alle børn skal behandles lige

Vi har spurgt børnene om, i hvor høj grad de oplever, at børn bliver behandlet lige forskellige steder i deres hverdagsliv – skolen, familien etc. Skolen er det sted, hvor børnene oplever mindst lige behandling:

I hvor høj grad oplever du, at børn bliver behandlet lige i skolen

	Procent
I høj grad	10,6
I nogen grad	46,6
I ikke så høj grad	34,3
Slet ikke	8,5
Total	100,0

Mens tallene for familien ser noget anderledes ud:

I hvor høj grad oplever du, at børn bliver behandlet lige i familien?

	Procent
I høj grad	42,0
I nogen grad	41,2
I ikke så høj grad	13,2
slet ikke	3,6
Total	100,0

Det er forventeligt, at børnene oplever det på denne måde, da Børnerådets tidligere panelundersøgelser har vist, at familien er den trygge ramme for børnene, mens skolen for mange er et sted fyldt af utryghed, høje forventninger, pres m.m.

Hvis man oplever skolen som beskrevet ovenfor, skal der ikke så meget til før, man oplever sig uretfærdigt behandlet. Når der er over 40 procent af børnene, som i skolen enten slet ikke oplever lige behandling eller ikke oplever det i så høj grad, er der her en klar udfordring til, hvordan man forbedrer det sociale miljø i skolen.

Samtidig er der 16,8% af børnene som i ikke så høj grad eller slet ikke oplever lige behandling i hjemmet.

Hvis man ser på sammenhængen mellem at føle sig uretfærdigt behandlet i skolen og opleve forskelsbehandling i familien viser det sig, at jo mindre man oplever, at alle bliver behandlet lige i familien jo større chance er der også for, at man har en oplevelse af forskelsbehandling i skolen.

Overordnet kan man sige, at der er en gruppe af børn, som generelt oplever, at der bliver gjort forskel på børn, og det er højst sandsynligt, fordi de selv oplever denne forskelsbehandling.

Børn skal høres i sager, der vedrører dem.

Er det en god ide at høre børn i sager, der vedrører dem?

	Procent
Ja	91,8
Nej	8,2
Total	100,0

Som man kan se, mener langt de fleste børn, at det er en god ide at blive hørt i sager, der vedrører dem selv. Men på trods af dette, er det ikke alle børn, der oplever at blive hørt i sager, der vedrører dem.

Oplever du, at du bliver hørt i sager, der vedrører dig (skolevalg, forældres skilsmisse osv)?

	Procent
I høj grad	30,4
I nogen grad	46,9
I ikke så høj grad	14,4
Slet ikke	8,3
Total	100,0

Vi har også spurgt mere specifikt, om de oplever at blive hørt i skolen, i familien og i fritidslivet. Svarfordelingen på spørgsmålene om familie og fritidsliv ligger meget tæt på svarfordelingen i ovenstående tabel.

Det er altså næsten hver fjerde som enten oplever, at de i ikke så høj grad bliver hørt, eller slet ikke bliver hørt.

Man kan altså konstatere, at de voksne ikke altid er så gode til at inddrage børnene i de sager, som vedrører dem..

Alle børn har ret til forældre

Synes du, at det er vigtigt, at alle børn har nogle voksne/forældre, der tager sig af dem

	Procent
I høj grad	82,4
I nogen grad	14,5
I ikke så høj grad	2,3
Slet ikke	,9
Total	100,0

Som man kan se af ovenstående tabel, er det langt de fleste af børnene, som mener, at det i høj grad er vigtigt, at der er nogle voksne, som tager sig af én. Det er dog ikke på alle områder, at de ønsker de voksnes indblanding.

Sæt kryds der hvor du synes, at dine forældre skal bestemme/skal tage sig af dig

<i>Forhold, hvor forældre skal bestemme/tage sig af</i>	<i>Procent</i>
Når jeg er syg	73,5
Hvor meget alkohol jeg må drikke	57,5
Når jeg har problemer med mine venner	30,6
Hvilken musik jeg må høre	3,2
Hvilke film jeg må se	6,0
Hvornår jeg skal komme hjem om aftenen	63,7

På områder som at drikke alkohol, og hvornår man skal være hjemme om aftenen ønsker et flertal at børnene, at forældrene skal være med til at tage ansvar, mens et flertal ikke vil have, at forældrene blander sig på områder som film, musik og venner.

I tidligere undersøgelser foretaget af Børnerådet har det vist sig, at børnene gerne vil have deres forældre "på banen" på disse områder, fordi de føler, at de selv har svært ved at tage stilling til fx hvor meget alkohol, de vil drikke. For børnene er det altså vigtigt, at forældrene er med til at præge deres hverdag og er med til at tage ansvar for børnenes liv.

For at afdække flere sider af forælderrollen har vi også spurgt om, hvorvidt børn mener, at forældre gerne må slå på deres børn, hvis ikke opfører sig ordentligt. Der er 8,6% af børnene, som mener, at forældre godt må slå deres børn, hvis de ikke opfører sig ordentligt.

Når man ser på sammenhængen mellem de børn, der synes det er i orden, at forældre slår og om man synes at det er vigtigt, at børn har forældre, viser det sig, at børn, der synes, det er ok, at forældre slår, de finder det i mindre grad vigtigt, at der er forældre/voksne, som tager sig af én.

Selvom det er vanskeligt med sikkerhed at sige, kunne man forestille sig, at de børn som mener, at forældrene godt må slå, er dem som selv har været udsat for det, og derfor ikke kender til, at tingene kan være anderledes. I hvert fald giver det en god forklaring på, hvorfor de i mindre grad synes, at

det er vigtigt, at forældrene tager sig af dem, fordi de oplever, at forældrene tager sig af dem på en måde, som er mindre betryggende.

Opsummerende kan man sige, at forældrene spiller en væsentlig rolle for børnene. Børnene vil gerne have, at forældrene spiller en aktiv rolle i de forskellige valg, som skal træffes i teenageårene.

Alle børn har ret til at gå i skole

Skolen fylder meget i børns dagligdag, og derfor er det også vigtigt at finde ud af, hvordan de oplever skolen og deres syn på den.

Er det vigtigt, at børn får lov til at gå i skole?

	Procent
I høj grad	86,5
I nogen grad	9,2
I ikke så høj grad	2,0
Slet ikke	2,3
Total	100,0

Et stort flertal af 7. klasseeleverne finder i høj grad vigtigt, at børn får lov til at gå i skole. Selvom det måske ikke er det bedste de ved, mener de, at skole og uddannelse er en vigtig del af livet.

Hvordan oplever du det at gå i skole? (sæt gerne flere krydser)

<i>Oplevelsen af skolen</i>	<i>Procent</i>
Det er hårdt	51,6
Det er ofte spændende	31,1
Det er vigtigt	80,3
Det er kedeligt	62,7
Lærerne er gode til at lære fra sig	36,7
Det er sjovt	26,6

Langt de fleste oplever skolen som vigtig (80,3%). Ca. 2/3 af eleverne oplever skolen som kedelig, mens 51,6% oplever skolen som hård

Man kan tale om en modsætning på børnenes oplevelse af skolen. Et flertal af børnene oplever både skolen som vigtigt samtidig med at et flertal også oplever den som hård og kedelig.

Det er ikke de store forskelle, der er på drenge og pigers syn på skolen. Dog er der to punkter, hvor de adskiller sig væsentligt fra hinanden. Det er 84,3% af pigerne, der mener, det er vigtigt at gå i skolen, mens det kun er 74,1% af drengene. Der er også forskel på, hvor kedelig, man synes skolen er. Der er 58,6% af pigerne, som synes, at skolen er kedelig, mens det er 64,2% af drengene.

Selvom der er disse forskelle på drenge og piger, så ændrer det ikke billedet af, at der blandt børnene generelt findes en modsætning mellem synet på skolen og oplevelsen af den.

Opsummering

Børnene oplever deres rettigheder i praksis på forskellig måde. De fleste børn oplever, at der foregår lige behandling af børn i skolen og i hjemmet. Men der er en gruppe af børn, som både i hjemmet og skolen oplever forskelsbehandling, og der viser sig at være en sammenhæng mellem, at jo mindre lige, man oplever behandlingen er i hjemmet, jo mere oplever man også forskelsbehandling i skolen.

Over 90% af børnene, synes det er en god ide at blive hørt i sager, der vedrører dem, men det er langt fra alle, der oplever at blive hørt. Under halvdelen af børnene vidste, at det var en rettighed at blive hørt. I de kvalitative interviews gav børnene dog udtryk for, at de gerne ville høres, hvis de altså blev taget alvorligt.

Børnene vil gerne høres, men det betyder ikke, at forældrene har udspillet deres rolle i forhold til dem. Børnene vil nemlig gerne have, at forældrene går ind og spiller en aktiv rolle i forhold til børnene liv, og de valg som børnene skal træffe.

Omkring skolen mener langt de fleste, at det er vigtigt at gå i skole, men samtidig kan de opleve den kedelig og hårdt at gå i skole.

Generelt kan man sige, at en stor gruppe af børn oplever, at rettighederne virker i praksis, men at der også er en gruppe af børn, som ikke oplever det.

Holdninger og synspunkter

I spørgeskemaundersøgelsen opfordrede vi teenagerne til at selv at formulere en holdning til forskellige cases, som berører aspekter af børnekonventionen og give et bud på en løsning af problematikken i de tre forskellige cases. Vi har forsøgt at trække de centrale holdninger til casene frem og dermed forsøgt at tegne et så nuanceret billede af børnenes syn på casene som muligt.

Case om Peter

Peter klarer sig udmærket i skolen - han er ikke en af de bedste, men han er heller ikke en af de dårligste. Peter er overvægtig, og det har hans lærer også opdaget. Læreren er begyndt at kalde Peter for Fede. Det bliver Peter ked af, og han går ofte grædende hjem fra skolen. Peter synes, det er uretfærdigt, at læreren altid gør ham til grin foran resten af klassen.

Nogle af de holdninger der er blevet formuleret er følgende:

...Jeg syntes at læreren burde fyres lige med det samme. Det er fuldstændig uacceptabelt, hvad læreren gør...

...En lærer skal ikke give børnene øgenavne. Men hvis læreren har lagt mærke til, at Peter er for overvægtig, er det vigtigt, at han siger det til både Peter og hans forældre. For det er ikke altid de selv ser problemet, men det skal gøres udenfor timerne, de andre elever behøver ikke at vide noget om det...

...Læreren skal hjælpe Peter ikke mobbe ham. Alle børn skal være ligestillet i en klasse. Uanset hvilken religion man tror på, hvilken hudfarve man har og om man er overvægtig. Det er også upædagogisk. Så hvis læreren gør sådan noget, så synes jeg at hvis det ikke bliver bedre, så skal læreren fyres. Børn skal være trygge når de går i skole, være glade for at komme derover. Ikke være bange for at blive mobbet...

...Jeg synes det er ret synd for Peter, det meget forkert af læreren at gøre grin med ham! Hans forældre skulle tage fat om det, eller flytte han til en anden skole. Plus tage hånd om hans fedme!...

I alle de kommentarer, som er blevet skrevet, har eleverne syntes, at læreren opførte sig meget forkert. Men der er også nogle af børnene, der mener, at selvom læreren ikke opfører sig ordentligt, så har Peter et problem – et problem som Peter og hans forældre har ansvar for at finde en løsning til. Tabellen nedenfor viser, hvad børnene synes, at Peter skal gøre for at få løst problemet.

Hvis Peter gik i din klasse, hvad ville du så råde ham til at gøre for at løse sine problemer? (sæt gerne flere krydser)

<i>Forslag til, hvad Peter kunne gøre.</i>	<i>Procent</i>
Flytte skole	24,4
Snakke med sine forældre	75,1
Snakke med læreren	47,1
Snakke med skoleinspektøren	67,6
Tale med skolepsykologen	29,1
Tage det op i elevrådet	26,6
Tage det op i klassens tid	36,9
Ignorere det	26,2
Ikke noget	2,5

Som man kan se mener langt de fleste, at Peter skal tale med sine forældre om problemerne, så de kan hjælpe til med en løsning af problemerne, men også forholdsvis mange mener, at man skal tage det op med skoleinspektøren, mens det er under halvdelen af børnene, som mener, at man skal tale med den involverede lærer.

De to populære løsningsforslag indikerer, at en løsning af Peters problemer skal komme udefra, da Peter ikke selv kan løse sine problemer med læreren,

Det tredje mest populære forslag er at snakke med læreren. Mange af børnene mener altså at en løsning af konflikten kræver en inddragelse af læreren direkte.

Der er 36,9% som mener, at Peter skal tage det op i klassens tid, så børnene sammen med læreren finder en løsning på problemet, hvor eleverne indgår i en ligeværdig dialog med læreren.

Der er 2,5% som ikke vil råde Peter til noget.

Case om ungdomsklub

Forestil dig, at du og dine venner går i ungdomsklub hver aften. I er meget glade for klubben, men en dag får I at vide, at kommunen har besluttet, at lukke klubben fordi der ikke er penge til at køre den længere. Nu ved I ikke, hvor I skal hænge ud om aftenen, og I er i det hele taget meget utilfredse over beslutningen.

I de kvalitative interviews var det ovenstående case, som 7. klasseleverne havde vanskeligst ved at forholde sig til. Primært fordi de ikke selv var medlem af en ungdomsklub, så de havde svært ved at sætte sig ind i, hvad en lukning ville betyde i praksis. De havde i de kvalitative interviews meget svært ved at komme med løsningsforslag, og det er da også til denne case, at færrest har formuleret en mening. Casen har måske været for abstrakt i forhold til nogle af børnenes virkelighed.

...Nu går jeg ikke selv i en ungdomsklub hver aften, men hvis jeg gjorde, ville det da være ærgerligt at de lukkede klubben. Samtidig ville jeg godt kunne forstå, at kommunen hellere vil bruge pengene på noget andet. Der er trods alt vigtigere ting, som man kan bruge pengene på...

...Jeg synes det er dumt at spare sådan nogle steder, fordi børnene er meget glade for det. Sådan er det også Københavns kommune, som har sparet ved, at børn i fritidsklubber ikke kan komme på koloni. Det er rigtig dumt fordi koloni er en utrolig god, social ting for børn. Også det at være sammen med andre mennesker og lære dem bedre at kende. Og så er det virkelig sjovt at være på koloni. Så jeg synes, det er det dumme sted en kommune kan spare. Men det har de bare glemmt at tænke på. Det er jo surt, for når voksne dummer sig, går det ud over børnene!!!...

...Jeg synes at det er utroligt uheldigt. Selvfølgelig kan kommunen godt have økonomiske problemer men har de måske tænkt på hvad der skal ske med de børn, der ikke har noget sted at gå hen om aftenen. De keder sig og kan derfor finde på mange dumme ting. Jeg synes også, at de måske skulle have tænkt på at snakke med børnene om det...

De ovenstående kommentarer giver nogle ret forskellige børneperspektiver på kommunens prioriteringer. I den første kommentar, kan vedkommende godt forstå, at kommunen nedprioriterer ungdomsklubben, fordi at det i et overordnet perspektiv ikke er sikkert, at det er fornuftigst at bruge penge på ungdomsklubben.

I den anden kommentar drages der parallel til en konkret sag ved Københavns kommune, hvor 7. klasseleven stiller sig uforstående overfor, at kommunen ikke vil bruge penge på noget, der for børn er socialt udviklende og meningsfyldt.

Den sidste kommentar har nogle af de samme perspektiver, som nummer to, men her inddrages også børnenes perspektiv, som vedkommende mener, ville have været brugbart i denne sag.

De ovenstående kommentarer er et godt eksempel på, at børn godt kan blive inddraget i sager, der vedrører dem selv, da de faktisk formår at forholde sig meget reflekteret og nuanceret til casen.

Som nævnt var det i de kvalitative interviews vanskelig at få børnene til at komme med løsningsforslag til casen om ungdomsklubben, derfor har vi opsat nogle konkrete forskellige løsningsforslag, som børnene kunne forholde sig til.

Hvad vil du og dine venner gøre for at stoppe kommunens beslutning? (sæt gerne flere krydser)

<i>Forslag til, hvad man ville gøre</i>	<i>Procent</i>
Få vores forældre til at gøre noget	39,6
Ville sammen med medarbejderne gøre noget	57,8
Ville sammen møde op hos borgmesteren for at få ændret beslutningen	41,4
Lave en demonstration	38,2
Skrive breve til aviserne	35,7

Ikke noget	12,5
------------	------

Børnene vil primært sammen med medarbejderne i klubben gøre noget ved problemerne. Men man må sige, at der også er forholdsvist mange, som enten vil lave en demonstration eller møde op hos borgmesteren, og det viser, at børnene har lyst til at foretage sig noget aktivt. På den anden side har nogle af de kvalitative interviews vist, at selvom børnene umiddelbart gerne ville lave en demonstration, var de noget mere usikre på, om de ville få det gjort i praksis, når man spurgte lidt mere uddybende.

Case om Ida

Ida har det ikke så godt derhjemme. Hendes mor og far er nærmest aldrig hjemme, og når de er hjemme, så er de fulde. Det betyder, at det er Ida, der skal tage sig af sin lillesøster. Det er også Ida, der skal sørge for, at der er købt ind til aftensmad. Ida synes, det er svært, og hun er ofte ret ked af det. Ida ved ikke rigtig, hvad hun skal gøre...

Her kommer nogle af kommentarerne til Idas situation.

...Hun skal sige det til sine forældre en dag hvor de ikke er fulde. Hun må fortælle dem, at de ødelægger hendes ungdom, og at hun slet ikke kan holde ud at have den voksnes ansvar. Hvis det ikke hjalp, kunne hun enten sige det til en lærer, og spørge om hun og hendes lillesøster måtte bo et andet sted. F. eks. i familien...

...Hun skal gå til en psykolog og finde en løsning med hende. Hun kunne også gå til en hun har et tæt forhold til i familien. Hun kunne også tale med sin bedste veninde og spørge, om hun ikke ville hjælpe til derhjemme!!!?...

...Ida skal sættes i en plejefamilie. Fordi hendes forældre er ikke i stand til at passe på hende. Det skader hende utrolig meget, fordi hun i sådan en tidlig alder selv har skullet tage sig af lillesøster og sig selv. Hun får ikke lov til at have en tryk barndom, og det er noget af det allervigtigste for et barn. Hun skal være glad for at komme hjem, tryk. Barndommen skal være noget man husker tilbage på med gode minder. Så får du også det bedste liv bagefter...

...Ida er en stor pige og hun er DYGTTIG!! men hun er stadig UNG!! Hun bliver nødt til at snakke med en lærer om sit problem!! Eller så skal hun snakke med sin bedste vens forældre og så må de snakke med hendes forældre!!...

...Jeg syntes at Idas situation er urimelig. Et barn skal ikke have ansvaret for et andet barn. Ida er jo ikke en voksen mor, hun kan ikke blive ved med at købe ind, passe søsteren og tage sig af sine fulde forældre. Hun skal have sin barndom, som både skal være tryk og kærlig...

Alle kommentarer udtrykker stor sympati med Ida, og de fleste er meget forargede over den måde, som hendes forældre opfører sig på. I kommentarerne viser sig også en holdning til barndommen. Barndommen skal være tryk og kærlig og skal være et fundament for det liv, som man senere skal leve. Derfor mener en del af børnene også det er urimeligt, at hun skal have ansvar for sin lillesøster. Det er ikke en del af det at være barn.

7. klasseeleverne kommer også med en række forslag til, hvad Ida skal gøre. Men de går ikke i en entydig retning. Det er alt fra psykologer over venners forældre til Idas egne forældre. Det er med til at vise, at børnene har svært ved at sige, hvor man skal henvende sig, når det er ens egne forældre, der er problemer med.

**Hvis Ida var din veninde, hvem ville du så råde hende til at tale med om sine problemer?
(sæt gerne flere krydser)**

<i>Hvem skal Ida tale med</i>	<i>Procent</i>
Andre familiemedlemmer	60,3
En af hendes venners forældre	31,4
Børnetelefonen	43,1
En klubpædagog	19,7
En lærer i skolen	42,3
Sine venner	38,2
En psykolog	36,6
Ikke nogen	0,0

Som man kan se i tabellen mener et flertal af børnene, at det er Idas andre familiemedlemmer, der skal gå ind og tage ansvar for Ida. Men også børnetelefonen er en mulighed, som mange mener Ida skal benytte sig af. Næsten lige så mange mener, at det vil være en god ide at tale med ens lærer om problemerne, og det viser altså, at læreren godt være en person, som man kan dele personlige problemer med..

I de kvalitative interviews havde eleverne også meget vanskeligt ved at sætte ord på, hvem der skulle hjælpe Ida, fordi de selv ville gå til forældrene, hvis de oplevede problemer. Det kan betyde, at danske børn har svært ved at finde ud af hvor man skal henvende sig, hvis man oplever problemer i familien.

Skilsmisse

Vi har i det fleste af spørgsmålene omkring skilsmisse spurgt med udgangspunkt i børnenes nutidige virkelighed. Det vil sige, at vi for eksempel har spurgt om et barn i 7. klasse selv skal bestemme, hvor man skal bo. Der er dog et spørgsmål, hvor vi har spurgt anderledes – hvor gammel de synes, man skal være for at kunne blive inddraget i beslutningsprocesserne omkring skilsmisse

Hvor gammel skal man være før end man kan blive inddraget i beslutningsprocesserne omkring en skilsmisse

		Procent
År	0-5	15,7
	6	6,6
	7	3,2
	8	6,1
	9	4,4
	10	9,7
	11	5,0
	12	14,7
	13	13,7
	14	9,6
	15	11,3
	Total	100,0

Som man kan se er der ingen entydig tendens blandt de børn vi har spurgt om, hvor gammel man skal være. Det skal dog bemærkes, at over halvdelen mener, at man skal inddrages, når man er 11 år eller derunder, men ellers fordeles de sig meget bredt. Dog er der hele 15,7% som mener, at børn på 5 år eller derunder godt kan blive inddraget i beslutningsprocesserne, hvilket er ret højt i forhold til, hvordan de andre procent fordelinger ser ud.

Hvad har vi ellers spurgt om?

Et overvejende flertal (ca. 75%) af 7. klasseeleverne mener, at de selv skal bestemme, hvor de skal bo, hvis deres mor og far skal skilles, og de skal også selv være med til at bestemme, hvor meget de tid de skal tilbringe hos enten deres mor eller far.

Samtidig er der 56,4% som mener, at det vil være en god ide, hvis barnet bliver inddraget i beslutningen om, hvorvidt deres forældre skal skilles. De ovenstående forhold vidner om, at børnene meget gerne vil være med til at tage ansvar for deres eget liv, og hvordan det skal forme sig i relation til forældrene.

Børnene er dog meget bevidste om, hvor grænserne for deres indflydelse går i forbindelse med en evt. skilsmisse. Det er kun ca. 1/3 af børnene, som mener, at de skal være med til at bestemme, hvor langt væk forældrene skal bo fra hinanden. De er helt klar over, at de ikke kan bestemme, hvor forældrene skal bo, men det forhindrer dem naturligvis ikke i at have en mening omkring det.

Overordnet kan man altså sige, at børnene meget gerne vil inddrages i beslutningsprocesserne omkring forældrenes eventuelle skilsmisse. Det ser dog samtidig ud til, at de udmærket er klar over, hvor grænserne går for denne indflydelse.

Livet som barn i DK

Når man spørger børnene, hvor tilfredse de er med livet, virker det som om, at de har et ganske glimrende liv som børn i Danmark

Hvor tilfreds er du med dit liv?

	Procent
Meget tilfreds	63,8
Nogenlunde tilfreds	29,3
Ikke så tilfreds	5,0
Utilfreds	1,9
Total	100,0

Tallene ser dog lidt anderledes ud, når man spørger lidt nærmere ind til forhold, som de eventuelt er utilfredse med.

43. Er der nogen forhold for børn i Danmark, som du er utilfreds med?

	Procent
Ja	31,5
Nej	18,7
Det ved jeg ikke	49,8
Total	100,0

Som man kan se, ser det ud til, at når man spørger lidt mere konkret til de faktiske forhold i Danmark, så har børnene vanskeligt ved at forholde sig til det. De har måske en fornemmelse af, at de ikke er tilfredse med alle forhold i Danmark, men da de har vanskeligt ved at sætte ord på det, og derfor svarer de ”ved ikke”.

Når man sammenligner de to tabeller, viser det sig, at der ikke er sammenhæng mellem dem, hvilket betyder, at lige meget om man er meget tilfreds eller utilfreds med sit liv, så har man vanskeligt ved at forholde sig til om, der er forhold i Danmark, som man er utilfreds med. Det viser, som vi har set tidligere, at en del 7. klasseelever kan have vanskeligt ved selv at sætte ord på tingene, men de kan godt forholde sig til noget, som andre har sat ord på for dem.

Vi bad børnene om selv at sætte ord på de forhold, som de er utilfredse med, og der er da også en del af 7. klasseeleverne, der har forsøgt selv at formulere, hvad de helt konkret er utilfredse med.

...At alle børn ikke alle blive behandlet lige...

...At der er nogle børn som bliver mishandlet!...

...At det ikke er alle der har det lige godt...

...At der ikke er penge til Kulturen...

...At skolerne blev renoveret nye borde stole og at vi gav flere penge til fattige børn i Afrika...

...Jeg ville ændre børns kostvaner og vil sørge for at de har det godt og sundt...

...Det der med helhedsskolen er bare noget møg. Det ville jeg klart ændre...

...At nogle børn ikke har nogle forældre og at nogle børn bliver mobbet...

Det er interessant, at børnene ikke først og fremmest tænker på sig selv, når de skal sætte ord på, hvad der er af problemer i Danmark. Der er både globale, sundhedsmæssige, kulturelle, sociale og uddannelsesmæssige aspekter blandt de ting, som 7. klasseeleverne mener, er problematisk for børn i Danmark. Ovenstående viser, at det giver god mening at spørge børn om deres perspektiv på tingene, fordi de er med til at pege på forhold, som voksne måske har svært ved at forholde sig til. Dog viser undersøgelsen som tidligere nævnt, at det ikke er alle børn, der selv kan sætte ord på.

Et andet vigtigt spørgsmål omkring børns liv i Danmark er, hvad der har betydning for børnenes liv, eller sagt på en anden måde, hvad er det, de p.t. oplever, har størst betydning for at leve et godt liv. Der blev opstillet en lang liste med faktorer, og de måtte så udvælge tre ting, som havde den største betydning for et godt liv.

Hvad synes du lige nu har størst betydning for et godt liv

Betydende faktorer for et godt liv	Procent
1. At man har en familie	56,2
2. At man har venner	45,8
3. At man ikke er udsat for børnemishandling	32,9
4. At opleve Kærlighed	32,3
5. At gå i skole og få en uddannelse	31,1
6. At være sund og rask	29,7
7. At der er fred i verden	24,7
8. At være ærlig	23,9
9. At have et arbejde	18,0
10. At undgå ensomhed	17,5
11. At man har en kæreste	16,2
12. At dyrke sex	16,0

13. At opleve accept og forståelse	15,7
14. At børn får opfyldt deres rettigheder	14,8
15. At mennesker oplever retfærdighed	12,9
16. At der ikke sker miljøforurening	12,0
17. At have det rigtige tøj	11,4
18. At der er lighed mellem mennesker	11,4
19. At tro på Gud	11,3
20. At kende til jordens oprindelse	7,8
21. At man ved, hvad der foregår i samfundet	5,9

Som man kan se af tabellen, er det vigtige for børnene at have nogle tætte relationer. Familie og venner kommer suverænt ind på de to første pladser, mens det at undgå børnemishandling og at opleve kærlighed ligger meget tæt på hinanden på henholdsvis 3. og 4. pladsen. Man skal naturligvis altid være forsigtig overfor lister som denne, da det er os, som på forhånd har bestemt, hvad det vigtige kan være, men derfor er det alligevel interessant, at børnemishandling er så langt oppe på listen. Det kan naturligvis have noget med mediernes fokus at gøre, men det skal selvfølgelig også være, at der er børn, som rent faktisk har oplevet at blive mishandlet og ved hvor ondt, ydmygende og sårende det er, og derfor også ved, at man skal undgå dette, hvis man skal have et godt liv.

Man må også sige, at bundplaceringen er ret interessant. Det er ikke vigtigt for børnene at vide, hvad der foregår i samfundet, og det bekræfter den tendens, som vi både oplevede i de kvalitative interviews og også kan spore i spørgeskemaundersøgelsen. Det mest betydningsfulde for 7. klasseleverne, og det som de er mest interesseret i, er det nære. Det samfundsmæssige og overordnede plan er stadig for abstrakt for dem og spiller ikke den store rolle i forhold til deres levede liv.

Vi har som et afsluttende spørgsmål spurgt, hvad man som det første ville ændre for børn i Danmark, hvis man blev statsminister:

...Jeg har faktisk talt med min mor om det, hvis jeg var statsminister som jeg ikke vil være men hvis jeg var, ville jeg lave en dag, hvor alle mennesker skal hjælpe med at gøre rent, og det skulle være 1-2 gange om året, jeg vil ikke have at jorden skal dø bare fordi vi ikke kan finde ud af at holde den ren....

...Jeg ville smide alle perkere ud af landet...

...At alle børn der havde brug for hjælp, fik det...

...At alle børn havde et sted at bo, og fik kærlighed. Selvom jeg godt ved at det er svært!!!...

...At alle børn havde ret til at sige deres mening!...

...At alle havde forældre....

...At man godt må købe sprut når man er 13!...

...At man bliver mere sunde!...

Generelt set ønsker man at tage hensyn til dem, som har det mindre godt, og både i kommentarerne i spørgeskemaundersøgelsen og i de kvalitative interviews, vil børnene meget gerne hjælpe de børn, som har det svært i skolen eller i hjemmet, man kan spore en høj retfærdigheds og solidaritetssans, som Børnerådet også har fundet i tidligere undersøgelser i denne aldersgruppe. Men i flere kommentarer og i én af de ovenstående ser vi også en racistisk tendens, og der er altså en gruppe af børn, som har disse racistiske holdninger, uden at vi kan sige, hvor stor den er.

Konklusion

Det er kun 1/3 af børnene, som har kendskab til Børnekonventionen, mens der er betydeligt flere, som har kendskab til de konkrete rettigheder, som de er blevet spurgt om.

Det er netop, når tingene bliver konkrete, at børnene viser, at de har kompetencerne til at forholde sig reflekteret. De er gode til at forholde sig til de konkrete cases, som vi har opstillet for dem, mens de har vanskeligt ved selv at sætte ord på tingene

Deres oplevelse af deres rettigheder er noget forskelligt. Der er en stor gruppe, som oplever, at de har de rettigheder, som de har krav på, mens der også er en gruppe, som oplever forskelsbehandling, og at der ikke bliver lyttet til dem, og som har det vanskeligt med deres forældre. Så man kan altså ikke sige, at alle børn får opfyldt alle deres rettigheder.

Børnene vil meget gerne høres i sager, der vedrører dem, fordi de har en mening om tingene, og de oplever selv at have kompetence til at udtale sig om de ting, der vedrører deres nære hverdag – som for eksempel forældres skilsmisse.

De mener, at de har det godt som børn i Danmark, og det er familie og venner, der er klart vigtigst for dem. Men når man spørger om der er nogle forhold de er utilfredse med i Danmark, er det omkring halvdelen, der siger ”ved ikke”, hvilket viser, at de også kan være ret uafklarede om nogle ting.

Det er desuden en generation, som tænker på deres næste. I mange forhold er de fleste meget omsorgsfulde, når det gælder andre børn, der har det svært, og de vil gerne forbedre forholdene for børn i Danmark men også hele verden. Der er også en lille gruppe, som har nogle racistiske holdninger.

Overordnet kan man sige, at de danske børn udmærket formår at forholde sig til deres hverdag og børns rettigheder. De allerfleste oplever ikke at rettighederne bliver krænket, men det er også tydeligt, at den viden, som børnene har om børnekonventionen og deres rettigheder kunne være bedre.